

AVRUPA ÇEVRE AJANSI 2023 KURUMSAL ÇEVRE PERFORMANSI RAPORU

Melike SÖNMEZ, İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa Birliği'nin bağımsız çevre kuruluşu Avrupa Çevre Ajansının (*European Environment Agency*) 2023'te AB çevre performansını değerlendiren yıllık raporu yayımlandı.¹ Söz konusu rapor, özel olarak Ajansın 2023'teki Avrupa Çevre Yönetim Sistemi (*Environmental Management System*) performansını ele alıyor. Ajans, kendini "çevresel konularda bir bilgi merkezi" olarak gördüğünü ifade ederek kendi çevresel performansını kamuya paylaşmanın sorumluluklarından biri olduğunu aktarıyor. Bu doğrultuda söz konusu raporun hesap verebilirlik ilkesi çerçevesinde bir amacı bulunuyor.

Rapora göre, Ajans performansını ölçebilmek için beş farklı hedefi kapsayan bir ölçekten faydalanıyor. Bu ölçeğin aşağıdaki hedeflerden oluştuğundan söz ediliyor:

- Elektrik tüketimi ve ısınma amaçlı elektrik tüketimi
- Kâğıt tüketimi
- Su tüketimi
- Atık üretimi
- Sera gazı emisyonları

Ölçekte yer alan her bir hedefin beş yıllık aralıklarla izlenerek performans değerlendirilmesi gerçekleştirildiği ifade ediliyor. Buna göre 2018-2023 yıllarını kapsayan hedeflerin dördünde başarılı olduğu ifade edilirken, 2021'den bu yana hedeflenen yüzdeler ile ulaşılan yüzdeler arasındaki farkın daha düşük olduğu görülüyor, yani başarı yüzdesinin 2023 yılına yaklaşırken kademeli olarak düşme eğilimi gösterdiği yorumu yapılıyor. Atık üretimi başlığında 2018, 2019, 2020, 2021 yıllarında belirlenen hedefleri yakalamada başarısız olduğu, su tüketimi alanındaysa belirlenen hedeflere 2023 yılında ulaşamadığı görülüyor.

Danimarka'nın Kopenhag şehrinde bulunan Ajans merkez binaları, şehir belediyesinin uygulamalarınca iklim nötr olma politikalarını benimsemiş durumda ve şehrin elektrik sağlayıcısının uygulamaları çerçevesinde tamamen yenilenebilir kaynaklardan elde edilen elektrik kullanıyor. Bunun yanı sıra, Ajansın "yeni bir çalışma yolu" olarak benimsediği önlemler kapsamında yenilenme çalışmaları gerçekleştirildiği raporda belirtiliyor. Bu çalışmalar arasında iş bilgisayarlarının enerji tasarruflu muadilleriyle değiştirilmesi ve personelin elektrik tüketiminin düşürülmesi gibi tedbirler uygulamasının kolaylaştırılması, ısıtıcıların 19° seviyesinde tutulması ve dış aydınlatmanın kapatılması gibi konular yer alıyor. Ayrıca, enerji tüketiminin azaltılmasına yönelik 2023 özelinde saptanan eylem planının yerine getirildiği de kaydediliyor.

¹ Avrupa Çevre Ajansı, 2024, Environmental statement 2023

<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/environmental-statement-2023> Erişim tarihi: 22.10.2024

İklim nötr bir kuruluş olma hedefi kapsamında, Ajansın karbon emisyonunu azaltabilmek amacıyla iş seyahatlerinde hava yolundansa demir yolu ulaşımı kullanımını teşvik ettiği ifade ediliyor. Ayrıca, 2019'daki karbon emisyonunda yaşanan artış sonrası 2020'de hedeflerin yükseltilerek 2022 ve 2023'te iş seyahatleri için ayrılan bütçenin azaltıldığı ve seyahat kaynaklı karbon emisyonlarının azaltılarak pandemi öncesi oranın yakalandığına da raporda yer veriliyor. Karbon emisyonu azaltılmasına yönelik tedbirleri kapsayan eylem planında ise çoğunluğuna uyulduğu, yalnızca Ajans tarafından düzenlenen toplantılara dışarıdan gelen katılımcıların seyahatlerinin azaltılması tedbirinin yerine getirilemediği paylaşılıyor.

Raporda kurumsal atık yönetiminde hedeflere atık üretimi başlığı dışında çoğunlukla uyulduğu ifade ediliyor. Atık hedeflerine ulaşabilmek için binaların tüm katlarına atık yönetim sistemleri yerleştirildiği, ikinci el ekran ve mobil telefonların bağış kabul eden kuruluşlara veya çalışanlara dağıtıldığı ve bu yollarla yaklaşık 600-800 kilogram ağırlığında atık üretiminin engellendiğine de raporda yer veriliyor.

2023 eylem planı yeşil satın alımlar olarak anılan başlıkta mutfak ürünlerinin çoğunluğunun organik olması, haftada en az iki gün et ya da balık tüketilmemesi, ofiste tüketilen kahvenin en az %50'sinin etik üretim kahveden oluşması gibi tedbirleri kapsayan hedeflerin de yerine getirildiği aktarılıyor.

Raporun tamamında 2019 yılı, COVID-19 salgını öncesi son "olağan" yıl olarak değerlendiriliyor. Bundan dolayı, mevcut durum kıyaslamaları 2019 baz alınarak yapıldığında 2020 ve 2021'de 200 bin ton civarı ölçülen ve oldukça düşük seyreden emisyon oranlarının 2022'de 600 bin ton civarında ölçülerek artış gösterdiği, 2023'te ise yine az seviyede de olsa bir yükseliş olduğu aktarılıyor.

Sonuç olarak Ajansın su hedeflerini yerine getiremediği, dışarıdan gelen ziyaretçilere ilişkin karbon salınımı oranlarını istediği şekilde kontrol edemediği, personel için seyahat bütçesinin azaltılmasıyla kurum içi seyahat kaynaklı emisyonu kontrol altına alabildiği, atık yönetimi süreçlerinde performans iyileşmesi deneyimlediği, yenilenebilir elektrik kullanımı hedefini tamamen yerine getirdiği görülüyor. Ajansın ilgili raporu, su yönetimi dışındaki alanların hepsinde hedeflenen doğrultusunda bir sonuca ulaşıldığını ifade ediyor. Avrupa Birliği'nin bağımsız çevre kuruluşu olan Avrupa Çevre Ajansı, ortaya koyduğu bu raporla çevreye ilişkin duyarlılığın önce kendi bünyesinde benimsendiğini göstererek, bireysel ve toplumsal ölçekte çevresel hedeflerin uygulanmasında kamuoyuna örnek teşkil ediyor.